

Redd Barna

Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartement
Samlivs- og likestillingsavdelingen
Postboks 8036 Dep
0030 Oslo

Vår ref. #/228796
Deres ref. 12/6734

Oslo, 29.11.2012

Høringsuttalelse om forslag til lovendringer for å gi barn bedre beskyttelse mot vold og overgrep

Det vises til Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementets høringsbrev datert 12.10.2012 om forslag til endringer i barnevernloven.

Redd Barna arbeider nasjonalt og internasjonalt for å styrke kunnskap og samfunnsstrukturer for gjennomføring og overvåking av barns rettigheter i medhold av FNs barnekonvensjon. Norgesprogrammet i Redd Barna arbeider for styrking av barns rettigheter i Norge, og overvåker brudd på barnrettighetene med spesielt fokus på sårbare grupper barn. Barns medvirkning er ett av våre viktigste arbeidsprinsipp; vi jobber for at barn skal bli hørt og gis reelle påvirkningsmuligheter i alle saker som angår dem, inkludert i vår egen organisasjon.

Redd Barna er svært positive til departementet som gjennom dette forslaget reiser et grunnleggende spørsmål om voldsutsatte barn er godt nok beskyttet etter et samlivsbrudd. Overlappende ansvarsområder og ulike regelverk på området gir grunn til denne bekymringen. Vi deler departementets ønske om å beskytte de særlig utsatte barna på en bedre måte enn i dag. Barn har rett til ikke å bli utsatt for vold eller på et annet vis bli behandlet slik at barnets fysiske eller psykiske helsen blir utsatt for skade eller fare, jf. barneloven § 30 og barnekonvensjonen artikkel 19. Vi mener at departementets mål om å sikre barnets beskyttelsesbehov i disse komplekse saker er enormt viktig. Redd Barna deler fullt ut de gode intensjonene bak forslagene fra departementet. Det betyr likevel ikke at vi uforbeholdent kan støtte alle forslagene.

Redd Barna er ikke helt overbevist om at forslagene i kapittel 2 og 3 om bostedsforelders rett til å stanse samvær uten dom og barnevernet som partshjelp vil sikre den overordnede målsettingen om å beskytte barn og unge mot vold og overgrep. Vi mener at disse forslagene bør settes i et bredere perspektiv, bør utredes nærmere og sees i sammenheng med de andre lovendringsforslag som har kommet i det siste om «Samvær under tilsyn», «Endringsforslag i barnevernloven» og NOU 2012: 5 om bedre beskyttelse av barns utvikling. Se mer om dette nedenfor.

Redd Barna mener at det er viktig med en utredning om forholdet og skjæringspunktene mellom barneloven og barnevernloven. En slik grunnleggende gjennomgang vil bl.a. kunne bidra til bedre løsninger for barn utsatt for vold og overgrep i saker etter barneloven. En slik gjennomgang vil også bidra til at barnevernets rolle blir klarere i disse sakene.

Redd Barna understreker at ved siden av barnets rett til beskyttelse har barn som rettighetsbærere en rekke andre rettigheter som de kan kreve oppfylt.¹ FNs barnekomité mener i generell kommentar nr. 13 at «strategies and systems to prevent and respond to violence must adopt a child rights rather than a welfare approach».² Når fokus bare er rettet på barns rett på beskyttelse er det en fare for at andre rettigheter i barnekonvensjonen blir glemt, for eksempel retten til kontakt med begge foreldre, retten til fritt å gi uttrykk for sine synspunkter, en individuell vurdering av barnets beste og å bli beskyttet mot alle former av vold, også mot psykisk og fysisk vold fra bostedsforeldres siden. Når barns rettigheter ikke blir sett som en enhet, og derimot en av rettighetene blir framhevet som den viktigste, kan barnet fort bli til rettsobjekt, nærmere til beskyttelsesobjekt, istedenfor å være et rettssubjekt, en selvstendig rettighetsbærer av flere rettigheter.

Barn som bare blir sett som beskyttelsesobjekter kan havne i en enda mer sårbar og avhengig posisjon, selv om beskyttelsesintensjonene var bra ment. Når, som foreslått, bostedsforelder kan tilbakeholde barnet ved reell frykt for vold eller overgrep mot barnet uten at det blir reist sak etterpå av samværsforelder og dermed uten dom, er det en stor fare for at barns rettsikkerhet sviktes og det kan bli brudd på en rekke av barns rettigheter, for eksempel barns rett til å bli hørt i alle saker som berører dem, barns rett til samvær med begge foreldre, barns rett til god nok omsorg, og til og med barns rett til beskyttelse mot vold og overgrep. Vi kommenterer dette videre nedenfor.

Kapittel 2: bostedsforelders rett til å beskytte barnet mot vold og overgrep

Bostedsforelders rett å stanse samvær

Departementet ønsker å tydeliggjøre bostedsforelders rett og plikt til å nekte samvær der vedkommende reelt frykter at barnet er utsatt for vold og/eller overgrep med en lovendring i barneloven. I følge departementet har også samværsforelder ansvar for å beskytte barnet, men dette foreslås ikke særskilt regulert.

Redd Barna er enig med departementet i at det skal komme klar fram at en forelder kan og skal nekte samvær eller inngå avtale om samvær når det er en reell bekymring for at barnet blir utsatt for vold eller overgrep hos den andre forelder. Vi mener imidlertid at dette gjelder både bosteds- og samværsforelder. Vi kan ikke lukke øyne for at også bostedsforelder kan være overgriper, og kan utsette barnet for vold eller overgrep. Alle barn har lik rett på beskyttelse jf. barnekonvensjonen artikler 2 og 19. Foreldre har, uansett om de er bosteds- eller samværsforelder, en plikt og en rett til å gripe inn når det er en reell frykt at barnet blir utsatt for vold eller overgrep jf. barneloven § 30 og barnekonvensjonen artikkel 19. Vi mener derfor at også samværsforelders ansvar skal lovreguleres, istedenfor å lovregulere bostedsforelders plikt og rett og henviser samværsforelder til å tolke dagens regelverk uten veiledning, slik at alle barn blir beskyttet på lik måte.

Vi foreslår derfor at ny barnelov § 43 første ledd andre punktum skal lyde: «Den som barnet er hos skal nekte å oppfylle avtalt eller idømt samværsavtale dersom det er naudsynt for å hindre at barnet vert utsett for vold eller på anna vis vert handsama slik at den fysiske eller psykiske helsa vert utsett for skade eller fare»

Redd Barna vil videre vise til at departementets forslag om å bruke ordene «skal nektes» reiser spørsmålet om det medfører et strafferettslig medvirkningsansvar jf. straffeloven §

¹ General Comment no. 13 (2011) para 59.

² General Comment no. 13 (2011) para 13 videre utarbeidet i para 53, 58 og 59.

228 m.f. dersom bostedsforelder ikke nekter samvær når hun eller han har en reell frykt at barnet blir utsatt for vold. Vi mener at dett spørsmålet må drøftes og utredes.

Bevisvurderinger

Redd Barna er enig med departementet at en reell frykt for vold eller overgrep mot barnet er en god og legitim grunn til å nekte eller begrense samvær og at samværsnekt på dette grunnlag ikke skal komme bostedsforelder til skade dersom samværsforelder reiser endringssak, jf. § 43 femte ledd. Dette gjelder, etter vår mening som vi har tydeliggjort ovenfor, også samværsforelder som tilbakeholder barnet ved en reell frykt for vold eller overgrep når den reiser sak om bostedsendring eller foreldreansvar.

Vi er også helt enig med departementet at det ikke kan stilles samme krav til en bosteds- (eller samværs)forelders bevisvurdering som under en senere rettsbehandling. Samværsnekt på grunnlag av en reell frykt eller risiko bør derfor ikke i seg selv få negativ betydning i en senere barnelovssak for domstolen dersom retten, på bakgrunn av sin bevisvurdering, legger til grunn at barnet ikke er utsatt for vold eller overgrep. Falske og grunnløse beskyldninger for retten vil i følge departementet imidlertid kunne medføre straffeansvar og kunne slå negativt ut i forhold til avgjørelsen i barnelovsaken.

Det kan etter vår mening likevel være vanskelig å bevise i en senere rettssak om bekymringen var reell eller blir brukt som middel i en maktkamp mellom foreldre. I disse tilfellene kan barnets rettigheter på flere måter lett bli krenket. Det kan for eksempel miste retten til å ha samvær med begge foreldre, men også retten til beskyttelse mot psykisk vold når det blir utsatt for manipulasjon og blir brukt som middel i foreldrenes maktkamp. Det er lite kunnskap om det faktiske omfanget og forekomst av falske påstander og konsekvensene av bruk av dem for barna. Redd Barna anbefaler derfor å utrede omfanget og forekomst av falske påstander i barnefordelingssaker og konsekvensene for barna som blir utsatt for dette med mål om å utvikle bedre metoder for å skillereell bekymring og falske påstander på en pålitelig måte.

Redd Barna har forståelse for at bostedsforeldre kan være redd for samværsforelderens pga volds- og overgrepssproblematikk og derfor ikke makter å nekte vedkommende samvær eller reise sak for domstolen. Forslaget til lovendring gir bostedsforelderens støtte til å nekte samvær. Men slik forslaget nå er formulert er det samværsforelderens som forutsettes å ta den belastningen det kan være å gå til domstolen for å avklare spørsmålet. Redd Barna mener imidlertid at forelderens som holder barnet tilbake skal være forelderens som *skal* reise sak om endring av samvær, bosted eller foreldreansvar og at dette bør lovfestes. For å ivareta barnets rettigheter mener vi at dette ikke kan overlates til den andre forelder. Om denne forelderens på en eller annen grunn ikke kan, vil eller klarer å reise sak når barnet blir holdt tilbake av den andre forelderens med påstand om frykt for vold eller overgrep, er konsekvensene at barnet ikke blir hørt, ikke kan komme med sine synspunkter, påstandene aldri blir realitetssjekket, og barnets omsorgssituasjon og barnets beste ikke blir vurdert. Dermed er det brudd på en rekke av barnets rettigheter og barnet har blitt til et rettsobjekt istedenfor et rettssubjekt. Barnet blir stående alene i en situasjon som er ønsket av en av foreldrene, men ikke nødvendigvis av barnet og skal heller ikke alltid være til barnets beste. Bare når det sikres at sak blir reist i de tilfellene at samvær blir nektet eller stanset på grunn av frykt for vold og overgrep mot barnet, kan det sikres at barns rettigheter blir ivaretatt.

Nektelse av samvær og tvangsfullbyrdelse

Redd Barna støtter forslaget om at samvær ikke skal tvangsfullbyrdes når det er en reell mulighet for at barnet utsettes for vold og/eller overgrep fra samværsforelderens, jf. barneloven ny § 65 andre ledd med samme endringen som vi har foreslått til ny § 43 «den som barnet er hos...» istedenfor «den som barnet bur fast sammen med»

Plikt for retten til å treffe foreløpige avgjørelse

Vi støtter forslaget at barneloven § 60 endres fra *kan* til *skal*-regel slik at retten *skal* tas foreløpig avgjørelse i saker det er risiko for vold eller overgrep dersom en av partene krever det.

Kapittel 3: barneverntjenestens rolle ved mistanke om vold og andre overgrep under samvær

Barnevernet som partshjelper i saker etter barneloven

Redd Barna er enig med departementet at barnevernet har en for tilbaketrukket rolle i tilfeller der mor og far er uenige om bosted og samvær, og vi går inn for at barnevernet skal ha en mer aktiv rolle. Vi mener imidlertid at forslaget om barnevernet som partshjelper til bosteds- eller samværsforeldre for å beskytte barnet ved mistanke om vold og overgrep hos bostedsforelder eller under samvær er for lite utredet for å kunne ta stilling til om denne fremgangsmåte er mest hensiktsmessig og mener at dette først krever en grundig analyse.

Vi mener man særlig bør se på om dette vil innebære en blanding av roller, hvor barnet har lett for å forsvinne. Barnevernet skal være barnets støttespiller og skal undersøke barnets totale omsorgssituasjon både hos bosteds- og samværsforelder, og skal hele tiden ha barnets beste i fokus. Det kan bli vanskelig å beholde dette fokuset, når barnevernet blir trukket inn i konflikten mellom foreldre på den måte at de blir partshjelper for en av foreldrene.

En av barnevernets vesentligste oppgave er å bidra til sakens opplysning ut fra deres kjennskap til barnet og familien. Per i dag kan barneverntjenesten gi veiledning om hvordan bosteds- eller samværsforelder må gå frem for å få endret samværs- eller bostedsordningen og kan vitne og legge frem dokumenter som støtter bosteds- eller samværsforelder. Vi mener at barnevernet på denne måte allerede kan gi bred støtte til forelderen, også til dem som mangler ressurser for å fremme sak. Departementet foreslår også å lovfeste at barnevernet kan avgi vitneforklaring med lovfestet fritak av taushetsplikt, uavhengig av om barneverntjenesten skal kunne opptre som partshjelper eller ikke. Vi mener at dette forslaget, i sammenheng med muligheten barnevernet allerede kan benytte seg av i dag med å veilede og støtte forelderen i å fremme endrings sak, derfor kan være et bedre alternativ enn å åpne barnevernet som partshjelp.

Departementet reiser videre spørsmål om endring/opphør av en samværsordning bør kunne vurderes som tiltak etter barneloven og om barneverntjenesten bør gis hjemmel til å iverksette tiltak overfor samværsforelder uten samtykke. Departementet viser selv allerede til at disse spørsmålene er komplekse og forutsetter en bred utredning av forholdet mellom barneloven og barneloven. Dette er vi helt enige i og vi ser fram til denne utredningen. Vi viser også til vår høringsuttalelse om NOU 2012: 15 *Bedre beskyttelse av barns utvikling* hvor vi støtter utvalgets anbefalinger om å pålegge foreldre hjelpetiltak når det er til barnets beste i større grad en i dag. Vi støtter også utvalgets anbefaling å vurdere på nytt om fylkesnemnda skal gis kompetanse til å treffe avgjørelse etter barneloven om daglig omsorg/foreldre ansvar, og å utrede om en form for «family court» ordning kan erstatte dagens fylkesnemndsordning.

Kapittel 4 Tap av samværsrett og/eller foreldreansvar som sivilt krav i straffesak

Redd Barna mener i likhet med departementet at forslaget om krav om tap av foreldreansvar og/eller samværsrett som sivilt rettskrav i straffesak etter straffeprosessloven § 3 må utredes nærmere før det eventuelt innføres som ny ordning. Vi ser argumenter for og i mot en slik løsning som departementet skisserer og for oss vil det avgjørende være i hvilken grad en slik ordning sikrer gode barnefaglige vurderinger og barnets rett til å bli hørt. Det er viktig at prosessøkonomi ikke blir et styrende argument, selv om vi ser fordelene for barnet med færre runder i rettsapparatet. I tilknytning til straffesaken vil dessuten barnehusene ofte være koblet på og det bør utredes nærmere hvilken rolle disse kan ha i tilknytning til det sivile kravet. I utredningen blir det derfor avgjørende å først få belyst hvordan barnets rettigheter best ivaretas i slike saker, særlig barnets rett til å bli hørt, og på hvilken måte det kan garanteres at saken blir godt nok opplyst grunnet at

sakkyndigvurderinger er av annen type i en straffesak enn i en sivilsak. Vi vil særlig påpeke, at selv om bostedsforelder i slike alvorlige saker ikke ønsker at barnet skal ha samvær med siktete, tiltalte eller dømte, barnet godt kan ha et annet ønske. Også i slike saker skal barnet høres og tas hensyn til dets synspunkter. Det skal ses på løsninger som er best for barnet og ikke som er ønsket av foreldre.

Vi antar videre at det bare er en glip fra departementet, men vil likevel påpeke at ikke bare mor, men også far bør sikres at den kan gjøre sivil krav om tap av samværsrett dersom det er kun barnet som er utsatt for vold eller overgrep, og at det også kan gis situasjoner hvor far i strid med barnets behov, ikke vil fremme krav om tap av samværsrett (side 39 og 42).

Redd Barna mener at for å tydeliggjøre at barnet også skal høres når tap av samværsrett/foreldreansvar stilles som sivil krav i straffesaker så må dette klart komme fram i lovverket.

Kapittel 5 Barns deltakelse

For å kunne oppfylle hvert barns rett til å bli hørt fullt ut er det avgjørende med en omforent forståelse av hvordan artikkel 12 i barnekonvensjonen skal fortolkes og hva det innebærer å oppfylle denne retten i praksis. FNs barnekomité's generelle kommentarer er viktige retningslinjer for tolkningen og anvendelsen av de ulike bestemmelsene i konvensjonen. Redd Barna er svært positive til at departementet flere steder i høringsnotatet viser til og vektlegger innholdet i barnekomiteens generelle kommentar nr. 12 om barnets rett til å bli hørt, samt komiteens avsluttende merknader til Norges implementering av artikkel 12. Dette gir et viktig signal om at departementet tar retten til å bli hørt på alvor. Redd Barna er videre helt enige i behovet for og betydningen av å tydeliggjøre at også barn under 7 år skal få muligheten til å bli hørt dersom de er i stand til å danne seg egne synspunkter, at barnet skal få mulighet til å uttrykke sine synspunkter i alle forhold som angår barnet, og at barnet skal informeres samt gis tilbakemelding om utfallet av saken. Vi har imidlertid noen kommentarer til de konkrete endringsforslagene.

En viktig forutsetning for oppfyllelsen av retten til å bli hørt er at barnets synspunkter ikke bare er lyttet til, men også tillagt behørig vekt, i samsvar med barnets alder og modenhet. I departementets forslag til ny § 31 andre ledd, er bestemmelsen «når barnet er fylt 12 år, skal det leggjast stor vekt på kva barnet meiner» videreført fra den opprinnelige teksten. Redd Barna savner en setning som slår fast at også barn som er yngre enn 12 år skal få vektlagt sine synspunkter, i samsvar med det enkelte barnets alder og modenhet. Vi viser til generell kommentar nr. 12, hvor barnekomiteen fraråder statene fra å innføre aldersgrenser som kan fungere som barrierer for barns rett til å bli hørt. Dette handler ikke bare om hindringer som kan stå i veien for at barn får muligheten til å uttale seg, men også hindringer som kan stå i veien for at barn får sine synspunkter behørig vektlagt. Videre viser vi til barnevernloven § 6-3 første ledd, hvor det heter at «barnets mening skal tillegges vekt i samsvar med barnets alder og modenhet». Redd Barna ønsker, i likhet med departementet, at bestemmelsen om barnets rett til å bli hørt i barneloven skal bringes i bedre overensstemmelse med barnevernlovens bestemmelse om barnets rett til å bli hørt. Vi mener derfor at setningen «når barnet er fylt 12 år, skal det leggjast stor vekt på kva barnet meiner» bør erstattes av «barnets mening skal tillegges vekt i samsvar med barnets alder og modenhet».

Videre er Redd Barna enige i departementets forslag om å tilføye samvær og foreldreansvar som eksempler på personlige forhold som barnet skal få anledning til å uttale seg om. For å tydeliggjøre enda mer at barnet skal gis mulighet til å uttale seg om alle forhold som opptar barnet, uavhengig av om barnet har en mening om selve utfallet av saken, foreslår Redd Barna at «sak om kven av foreldra det skal bu hos» erstattes av «sak om bustad» og at «samværsrett» erstattes av «samvær». Videre vil vi oppfordre departementet til å sette fokus på hvordan dommere og andre med ansvar for å oppfylle barns rett til å bli hørt i disse sakene, fortolker og anvender denne bestemmelsen, og på deres kompetanse i å ivareta barns rett til å bli hørt i saker etter barneloven. Dette er svært viktig

for å sikre at hvert barn gis en reell mulighet til å uttrykke seg fritt og på egne premisser innenfor trygge rammer.

Vårt forslag til ny § 31 andre ledd, blir da:

«Barn som er fylt 7 år, og yngre barn som er i stand til å danne seg egne synspunkt, skal få informasjon og høve til å seie si mening før det vert teke avgjerd om personlege tilhøve for barnet, mellom anna i sak om *bustad, samvær og foreldreansvar*. *Barnet si mening skal tilleggas vekt i samsvar med barnet si alder og modning.*»

Når det gjelder barnets behov for og krav på å få en tilbakemelding om utfallet av saken, er Redd Barna svært fornøyd med at ansvaret for dette også tydeliggjøres i loven. Vi har ikke gått inn i spørsmålet knyttet til hvorvidt dette bør inngå under § 31 eller § 61 nr. 4. Vi mener imidlertid at § 61 nr. 4 bør endres slik at den samsvarer enda bedre med oppfyllelsen av barnets rett til å bli hørt i henhold til ny foreslått § 31. Nærmere bestemt mener vi at det bør inngå som et krav at retten *skal* tilrettelegge for samtaler med barnet dersom barnet selv ønsker det, jf. § 31. Slike samtaler *kan* gjennomføres av dommer, av en sakkyndig eller en annen egnet person som er oppnevnt av retten. Redd Barna ber departementet se nærmere på dette.

Kapittel II i barneloven omhandler mekling. Departementet kommer ikke med konkrete endringsforslag til dette kapitlet i det gjeldende høringsnotatet. Imidlertid vises det til at det i dag ikke er noen retningslinjer hverken i lovverk eller rundskriv som knytter barns uttalerett direkte til meklingsrommet. Videre viser departementet til evalueringen av meklingsordningen som slår fast at barn i liten grad inkluderes direkte i meklingen til tross for at det de senere årene er utviklet ulike «barne-inkluderende» metoder og modeller for å inkludere barn i mekling på en trygg og god måte. Departementet konkluderer med at de vil anbefale at det arbeides videre med tiltak som i større grad sikrer barns medvirkning under mekling. Barneombudets ekspertgruppe bestående av barn og unge som har egne erfaringer knyttet til samlivsbrudd, og som har bidratt til Barneombudets rapport «Barnas stemme stilner i stormen», mener familievernkontorene bør ha plikt til å tilby en time til barnet når foreldrene er til mekling. I tråd med dette anbefaler Barneombudet at Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet må pålegge ledelsen ved familievernkontorene å legge til rette for at barn høres. Redd Barna støtter barneombudets anbefaling og vil oppfordre departementet til å se på hvordan lovverket kan styrkes på dette området. Konkret ber vi departementet vurdere en mulig lovhjemmel i § 51 Kven skal møte til mekling, som kan bidra til å sikre at alle barn tilbys egne samtaler i forbindelse med mekling.

Kapitel 6 Opplysnings- og meldeplikt for dommere

Redd Barna støtter forslaget om lovendringen som klargjør at også dommere, uavhengig av taushetsplikten, har plikt til å melde fra til barneverntjenesten. Vi mener at alle som blir kjent med en situasjon, som gir grunnlag for bekymring for barnas omsorgssituasjon, skal melde for å sikre at barneverntjenesten kan ivareta og sikre barnets behov og barns rettigheter. Dette gjelder etter vårt syn også dommere, som kan avdekke bekymringsfulle omsorgssituasjoner ved behandlingen av barnelovsaker som ellers kanskje ikke blir oppdaget. Vi mener i disse sakene at hensynet til barna går foran hensynet til foreldre.

Kapittel 7 Saksbehandlingen i barnelovssaker for domstolene – saker med volds- og overgrepssproblematikk

Fremgangsmåter i saker med volds- og overgrepssproblematikk

Departementet foreslår å endre barneloven § 61 nr. 1 første punktum, for å øke dommerens bevissthet om at han eller hun *skal* vurdere om saken er egnet for mekling. Saker med volds- og overgrepssproblematikk vil i følge departementet som oftest ikke være egnet for mekling grunnet særegne forhold som må klargjøres og ulike maktforhold mellom parter. Vi er enig med

departementet i at i slike saker barnet ofte vil være best tjent med at hovedforhandling berammes snarest mulig. Redd Barna støtter dermed departementets forslag, men vil påpeke at selve utarbeidningen i lovteksten imidlertid forblir vag. Vi anbefaler å endre teksten i «...og skal vurderes om saken er egnet for mekling og eventuelt mekle mellom partane».

Bruk av sakkyndig bistand etter barneloven § 61 første ledd nr. 3

Redd Barna støtter forslaget om endringen i barneloven § 61 nr. 3 for å sikre at dommere benytter tradisjonell sakkyndig bistand etter barneloven § 61 nr. 3 der det trengs og at det tilføyes at det blant annet trengs i saker der det er påstander om vold, overgrep, rus og psykiatri. Redd Barna mener i tillegg at tradisjonell sakkyndig bistand skal sikres i alle «høykonflikt»-saker. I slike saker har barn det ikke bra uansett, og vold- og overgrep kan ligge skjult bak konfliktene. Det er viktig at barnets omsorgssituasjon utredes også i disse tilfellene, slik at det kan tas avgjørelser om barnets bosted og samvær som er til barnets beste. Vi mener også at retten ikke «bør» men «skal» oppnevne sakkyndig der det trengs, for å sikre at *alle* saker med volds- og overgrepssproblematikk blir godt belyste og at framgangsmåten i disse sakene er til barnets beste, jf. barneloven § 48 og barnekonvensjonen artikkel 3.

Vi mener også at kostnadene ved sakkyndig bistand etter barneloven § 61 nr. 3 skal dekkes av staten, på lik linje med øvrig sakkyndig bistand etter barneloven § 61. Når partene selv er ansvarlige for å dekke kostnadene ved sakkyndig bistand etter barneloven § 61 nr. 3, kan det føre til at ikke alle saker med påstander om vold og overgrep blir utredet. Avgjørelsene i spørsmål om fast bosted og samvær er svært avhengig av om barnet er trygt og beskyttet mot vold og overgrep. Når dette ikke er nærmere utredet i saker hvor vold eller overgrep er et tema, er det en stor fare for at barns rettsikkerhet ikke ivaretas.

I denne sammenheng vil vi også vise til Barneombudets rapport «Barnas stemme stilner i stormen». Der det framkommer bekymringer om dagens sakkyndigordning i saker etter barneloven og hvor det blir anbefalt at det bør utvikles klarere retningslinjer for utforming av sakkyndiges mandat, at sakkyndige bør ha plikt å komme med kort skriftlig dokumentasjon, at det bør oppnevnes to sakkyndige til hovedforhandlingen i saker hvor det er påstander om vold, overgrep eller andre alvorlige forhold, at dagens sakkyndige register skal kvalitetssikres, og ikke minst, at sakkyndigrapporter må gjennomgå en kvalitetskontroll i barnesakkyndig kommisjon slik det skjer med sakkyndigrapporter i barnevernssaker.

Barnets representant etter barneloven § 61 (1) nr. 5

Redd Barna deler departementets bekymring for at barnets interesser og behov ofte blir glemt når en barnefordelingssak kommer til domstolen og konfliktnivået er høyt mellom foreldrene. Vi er imidlertid uenige med departementet i at det først og fremst er aktuelt å bruke en bestemmelse om barnets representant i saker med volds- og overgrepssproblematikk. Slik Redd Barna ser det, er det ikke utelukkende i disse sakene at det er usikkert om barnets interesser blir tilstrekkelig ivaretatt. Departementet viser til at Barneombudet, i sin rapport «Barnas stemme stilner i stormen», anbefaler at barneloven § 61 nr. 5 bør endres slik at dommeren som en hovedregel skal oppnevne en egen representant for barnet når saken kommer til hovedforhandling. Redd Barna støtter anbefalingen fra Barneombudet. Vi støtter også Barneombudets anbefaling om at dagens mandat til barnets representant bør gjennomgås.

FNs barnekomité har i sin generelle kommentar understreket at barnets rett til å bli hørt og barnets rett til beskyttelse ikke skal settes opp mot hverandre. Oppfyllelse av barns rett til å bli hørt er ett av flere viktige ledd i å avdekke og beskytte barn mot vold og overgrep, og gjennomføringen av retten til å bli hørt må ivareta hensynet til at barn får uttrykke meningene sine innenfor trygge rammer som ivaretar deres rett til beskyttelse. Samtidig vil Redd Barna understreke at retten til å bli hørt er en *selvstendig rettighet* som skal sikres for hvert enkelt barn, ikke bare for å oppfylle andre rettigheter som retten til beskyttelse, men fordi det er et mål i seg selv at barn skal få gitt uttrykk for og få vektlagt sine synspunkter. Redd Barna ber departementet være bevisst på dette når det

Redd Barna

utformes lovverk som berører oppfyllelse av retten til å bli hørt og knytter dette til mål som handler om å gi barn bedre beskyttelse mot vold og overgrep. Vi vil oppfordre departementet til å foreta en egen gjennomgang av hvordan barneloven ivaretar barns rettssikkerhet og rett til å bli hørt i barnefordelingssaker, uavhengig av om det er saker som også omfatter mistanke om eller kjennskap til vold og overgrep.

Med vennlig hilsen,
Redd Barna

Janne Olise Raanes
Leder Norgesprogrammet

Sanne Hofman
Rettighetsrådgiver